

Amerikában a lepkék bősége szorosan helyhez kötött, ami a növényzeti viszonyok sajátosságával magyarázható. Valamint az ó-világ steppeterületei, azonképpen az északamerikai praeriák s a délamerikai pampasok nem képesek nagy alakbőséget vagy akáresak imposáns vagy elégáns fajoknak csak mérsékelt számát is létrehozni. Ennélfogva a *Morphók*, a nagyobb *Nymphalidák*, a *Castniák* meglehetősen közvetlenül eltűnnek, mihelyt a dél- és középamerikai nagy erdőséget elhagyjuk. S az az oka annak is, hogy az erdőkben szegény, vagy erdőitől megfosztott nyugatindiai szigetek Lepke-faunájuk tekintetében annyira elmaradnak a szomszédos szárazulat faunája mögött, holott viszont Keletindia szigetei lepkékben különösen gazdagok.

A lepkészre nézve, aki az amerikai kontinens különböző pontját meglátogatja, nagyon meglepő az a nagy hasonlatosság, mely az északi s a déli területek lepkéi közt mutatkozik, területek, melyeket hozzájuk egyáltalában nem hasonló hatalmas szárazulat választ el egymástól. Az argentiniai pampasokban egészen analog, sőt gyakran ugyanazok a lepkék találhatók, mint az Egyesült-Államok nagy praeriáin, oly fajok, melyek a közbeneső egész neotropikus őserdőben nem tenyésznek. Csaknem ugyanazon szélességi foknál, melyen az utolsó *Morpho* elhagy bennünket, fellépnek mind észak, mind dél felé a *Pyrameis* *Carye*, a *Colias*-, és *Deiopsia*-fajok. Az *Euptoieta* *Claudia* alig különböző alakjai előfordulnak az Egyesült-Államokban éppen úgy, mint Uruguayban, holott ez a faj a közben elterülő tropikus Dél-Amerikában egyáltalában nem található, illetőleg itt a lényegesen eltérő *Euptoieta* *Hegesia* helyettesíti.

Mindezek megállapíthatók, de nehezen magyarázhatók

Lepke-eltérések a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteményéből.

Irta A. Aigner Lajos.

III.

Melanargia Galatea L. ab. *Franzenaui* Aig. (♀, 52 mm.).
Összes rajzolata, alul is, fakóbarna. (F r i v a l d v s z k y-gyűjtte

mény). Hasonló példány (♂, 45 mm.). (Sziget-Csépe, 1899. júl. 2. *Cerva Frigyes*).

Erebia Medusa F. var. *Psodea* Hb. (♀, 48 mm.). Fölül is, alul is nagyon elfakult, szürkésbarna. (Treitschke-gyűjtemény).

Erebia Nerine Frr. (♀, 48 mm.). Alapszíne nem vöröses barna, hanem szürkésbarna, a felső szárny igen széles szalagja, valamint az alsó szárny keskeny szalagja nem sárgás vörös, hanem fakó barnás. (Treitschke-gyűjtemény.)

Satyrus Dryas Sc. (♀, 57 mm.). A felső szárny két nagy szemfoltja között, a 5. sejtben még egy apró, kék pupillás szemfolt jelentkezik. (Eperjes, 1895. júl. 29. Dahlström Gyula.) Esper példánya (l. c. I. Taf. 40. Fig. 1.) egészen hasonló, de sokkal világosabb színű. Ezt az eltérést ezennel, utólag, *ab. cellata*-nak nevezem el.

Pararge Achine Sc. (♂, 53 mm.) felső szárnyának szemfoltjai igen aprók, keretük nagyon halvány; az alsó szárny szemfoltjai is kisebbek a rendesnél. (Treitschke-gyűjtemény).

Aphantopus Hyperanthus L. (♂, 45.5 mm.) Fölül összes szemfoltjai fehér pupillások. Alul a felső szárny felső szemfoltja pupillástul hosszúkás, az alsó kettős szemfolt igen kicsiny; az alsó szárnyon az elülső szegélyen levő, meglehetősen nagy szemfolt pupillástul hosszúkás.

Más példányon (♂, 45 mm.) a felső szárny szemfoltjai aprók, az alsó szárnyon gyöngén pupillások. Alul hiányzik a felső szárnyon az alsó harmadik szemfolt; az alsó szárny elülső szegélyén levő szemfolt mellett apró fiókszem jelentkezik.

Harmadik példányon (♂, 44 mm.) a szemfoltok aprók, alig pupillások. Alul az alsó szárny elülső szegélyén levő szemfolt mellett második szemfolt kezdete van jelen. Mind a négy példány a Treitschke-féle gyűjteményben.

Coenonympha Arcania L. (♂, 36 mm.) Felső szárnyának fonákján hiányzik az apicális szemfolt, az alsó szárny szegélyén csak egy nagyobb és két egészen apró szemfolt jelenkezik. (Treitschke-gyűjtemény).

Nemeobius Lucina L. (♂, 28.5 mm.). Fölül egészen feketés barna, csupán a megfogyott belső sáv és a megtogyott submarginális folt sor tartotta meg az alapszínt, amelynek különben csak nyomai mutatkoznak; az alsó szárnyon ez a szín csupán két pettyben s a szegélypontok keretében látható. (Eperjes 1880. máj)

2. Dahlström Gyula). Ez a példány sokkal sötétebb azoknál, melyeket Herrieh-Schäffer (l. c. I. Taf. 34. Fig. 156) és Esper (l. c. I. 1. Taf. 16. Fig. 1.) ábrázoltak. Ezeket a többé-kevésbé feketés példányokat ab. *obscura*-nak neveztem el. (23. ábra).

23. ábra.

Más, albinotikus példánynak (♀, 32 mm.) alapszíne egészen világos barnás. (Treitschke-gyűjtemény).

Chrysophanus dispar Hm. var. *rutilus* Wernb. (♂, 32,5 mm.) Albinotikus példány. Felső szárnyának belső és külső szegélye fehéres sárga. (Ulma, Frivaldszky-gyűjtemény).

Chrysophanus Alciphron Rott. (♀, 37 mm.). Alsó szárnyának szegélye előtt egy sornyi meglehetősen nagy világos kék petty jelenkezik (Magyarország, Frivaldszky-gyűjtemény).

Lamprodes balcanica Frr. (♀, 20 mm.). Szürkés barna, némkék csillámmal. Felső szárnyán széles barna szegélyű sugarak futnak a fehér középterén a szárny töve felé; alsó szárnyának fehéres közép- és tőtéren az összes foltok efféle sugarak helyettesítik. (Törökország, Frivaldszky-gyűjtemény). Ezt az érdekes eltérést Frivaldszky Imre tiszteletére Frivaldszkyi-nak nevezem.

Lycaena Argiades Pall. (♀, 29 mm.). Fonákján hiányzanak a szemfoltok, melyeknek csak fehér kerete maradt meg. (Eperjes, 1892. júl. 30. Dahlström Gyula). Ez az eltérés ab. *cacca*-nak nevezhető.

(Gen. vern. *Polysperchon* Berg. (♀, 20 mm.). Felső szárnyának töve és közepe, valamint a gyöngye szegélyűsáv kék tünetű, az alsó szárnyának csak a töve és szegélye kék. (Eperjes, 1894. ápr. 10. Dahlström Gyula).

Más példánynak (♀, 23 mm.) egész felülete kék tünetű, csak az alsó szárny elülső szegélye fekete. (Ugyanott 1891. máj. 14.). Ennek az eltérésnek az ab. *jodina* nevet adom.

Lycaena Argus L. (*Argon* Schiff.) (♂, 24 mm.). Fonákján a

felső szárny felső öt szemfoltja megnyújtott. (Budapest, 1891. Páve l János).

Lycæna orbitulus Prun. (♀, 25 mm.). Fonákján a felső szárny korongsejtjében és középterén levő foltok igen homályosok. Mindkét szárnynak egyéb foltjai csak nyomokban vannak meg. (F r i v a l d s z k y-gyűjtemény).

Lycæna Icarus Rott. (♀, 31 mm.). Alsó szárnyának szegélyén hat fekete folt mutatkozik. (Eperjes, 1895. jul. 31. D a h l - s t r ö m Gyula). Ez az eltérés ab. *punctigera*-nak nevezhető.

Más példány (♀, 31 mm.) Fonákján a felső szárny korongsejtjében levő belső folt, valamint a szegélybeli pontoknak egy része megnyújtott, a középső pontsor hiányzik; alsó szárnyán néhány szem megnyújtott. (T r e i t s c h k e-gyűjtemény).

Lycæna Amanda Schn. (♀, 34 mm.). Felülete, a felső szárny elülső és külső szegélyének kivételével, élénk aczélkék tünetű. (O c h s e n h e i m e r-gyűjtemény). Ez az elérés az ab. *cyanea* nevet viselheti.

Lycæna Hylas Esp. (♂, 34 mm.). Alsó szárnyának fonákján a szemfoltoknak, az elülső szegélyen levőn kívül, csak némi nyoma van meg. (T r e i t s c h k e-gyűjtemény).

Lycæna Bellargus Rott. (♂, 32 mm.). Fonákján a felső szárny összes foltja többé-kevésbé megnyújtott, úgyszintén az alsó szárny elülső szegélyén levők. (T r e i t s c h k e-gyűjtemény).

Lycæna Damon Schiff. (♀, 34 mm.). Az alsó szárny belső zugában 3 kékes fehér petty jelenkezik. (O c h s e n h e i m e r-gyűjtemény).

Lycæna Semiargus L. (♂, 30 mm.). Felső szárnya fonákján a foltok részben igen megnyújtottak. (T r e i t s c h k e-gyűjtemény).

Lycæna Arion L. (♀, 46 mm.). Fölül rendkívül gazdag rajzolatú. A felső szárnyon a középter 6 foltja igen erőteljes, nagyon megnyúlt, a koronysejtben van két s a belső szegély felé egy fekete folt; az alsó szárny középterén meglehetősen nagy négy folt van. (T r e i t s c h k e-gyűjtemény).

Hesperia Carthami Hb. (♀, 32 mm.). Felülete egészen világos fakó barna, a felső szárny alul szintolyan. (Sziget-Csép 1899. jul. 4. C e r v a F r i g y e s). Egészen hasonló példány (♀, 31 mm.), foglaltatik a T r e i t s c h k e-gyűjteményben.

Acherontia Atropos L. (♀, 116 mm.) Aszimmetrikus példány. A külső esipkés vonaltól a külső szegély fele elterülő terület a

jobb felső szárnyon sokkal világosabb és szélesebb, mint a baloldali. (Eperjes, 1893. okt. 10. Dahlström Gyula).

Más aszimmetrikus példány. (♂, 111 mm.) baloldali felső szárnya szabályos, a jobboldali ellenben keskenyebb és tövétől a szegélyig egészen abnormalis: az összes sávok és esipkés vonalok, sőt még a jellemző fehér középfolt is hiányzik, az elülső szegély középső részlete világos szürke, a korongsejt szürke, ehhez esatlakozott a középtéren nagy fekete folt, amelytől 3 fekete sugár fut a szegélyhez, a szárny töve s a belső szegélyen egy nagy folt fekete. (Eperjes, 1893. okt. 12. Dahlström Gyula.)

Dolina Tiliac L. (♂, 65 mm.). Aszimmetrikus példány. Jobboldali felső szárnyán a középső sáv közepén kissé megszakított (ab. *maculata* Wallgr.), a baloldalin hiányzik a sáv alsó része (ab. *costipuncta* Clark) (Treitschke-gyűjtemény).

Drymoniu trimacula Esp var. *Dodoneu* Hb. (♂, 35 mm.). A felső szárny külső fele egészen lisztszinű. (Előpatak, Clement Róbert). Elég jól vág Herrich-Schäffer (l. c. II. Taf. 16. Fig. 84.) és Esper (l. c. III. Taf. 46.) ábrájával.

Ptilophora plumigera Esp. (♂, 35 mm.). Alapszíne nem rozsdás barna, hanem sötét szürkés barna, a hullámvonal s az apikális folt sárga. (Szent-Gothárd, gróf Wass Béla).

Porthesia similis Fuessl. (♂, 31 mm.). A felső szárny elülső szegélye középig, a korongsejt s a középtér felső része barnás, a belső zugban barnás apró kettőspont van (Eperjes, 1895. jul. 8. Dahlström Gyula).

Lymantria dispar L. (♀, 68 mm.). Rendkívül erőteljes rajzolatú. A felső szárnyon három barna esipkés vonal fut le, t. i. egy a szegélytérén és kettő, mely a középtér külső és belső határát alkotja, a középtér közepén széles barna árnyéksáv húzódik az elülső szegélytől a belsőig, e sávok kezdete az elülső szegélyen, valamint a középpont, a korongsejt kampós záruléka s a szegélybeli pontok feketék; a barnás alsó szárnyon az igen gyöngé harántvonal barna, ugyan olyan a szegélybeli holdak széles kerete s a korongsejt kampós záruléka, a szegélybeli pontok feketék. (Eperjes, 1895. jul. 30. Dahlström Gyula).

Ugyanoly erőteljes rajzolatú példány (♂, 70 mm.) foglaltak a Treitschke-féle gyűjteményben. Mind a kettő hasonlít Sepp ábrájához (Nederl. Insecten III. Taf. 3). Ezt tartom a faj nőténye eredeti rajzolatának.

Rendkívüli gyér rajzolatú példányon (♀, 52 mm.) csak a középpont, a kampós harántér, néhány pont az elülső szegélyen, s a szegélypontok sora feketésbarna; az alsó szárnyon a szegélypontoknak csak nyoma van meg. (Budapest, 1888 Pá vel J á n o s).

Malacosoma castrensis L. (♂, 28.5 mm.). Egész felülete fehér, kissé barnás, rajzlatan. (Budapest, P á v e l J á n o s). Ez az eltérés ab. *designata* nak nevezhető.

Más példányon (♀, 39 mm) a felső szárny középső szalagja két keskenyebb sávvá oszlott, az egész szegélytér világos sárgás barna; az alsó szárny egyszínű barna. (T r e i t s c h k e-gyűjtemény).

Lasiocampa Quercus L. (♀, 69 mm.). Felső szárnyának tőtere, elülső szegélye és összes erei élénk okkersárgák, ez a színezés a közép és szegélytéren vöröses barnába megy át, a széles szegély egészen áttetsző; az alsó szárny belső fele vöröses barna, külső fele áttetsző. (T r e i t s c h k e-gyűjtemény).

Más példány (♀, 65 mm.) egyszínű okkersárga, mindkét szárny középső sávjának csak nyoma látszik. (T r e i t s c h k e-gyűjtemény).

Saturnia Pyri L. ab. *Abafü* Bord. (♀, 150 mm.). A felső szárny egész középtere tejszínű, közepén az árnyéksáv s a csipkés vonal barna; az alsó szárny középtere világos vörös-barna, a csipkés sáv vörösesbarna, a tőtér barnás szürke. Alul mindkét szárny tő- és középtere tejszínű. (Nyék, 1890. Meszlényi Bencze) Esper (l. c. III Taf. 1) ábrája elég jól egyezik; Bordan és W ag n e r példányai (Rovart. Lap. VII. p. 125, VIII. 17.) valamivel sötétebb színűek.

Magyarország szüféléi.

Irta Csiki Ernő.

VIII.

6. nem: **Myelophilus** Eichhoff.

(*Blastophagus* Eichh. ol.)

A test felül és alul szórványosan szőrös és szétszórtan pontozott. A esápostor fonálforma, hat izból álló, bunkója hegyes tojásforma, izeit egyszerű gyűrűk választják el. A szemek hosz-